

Dar kartą apie elektros energijos tarifus arba kaip tyliai gimsta drastiški vyriausybės sprendimai

Su dideliu nerimu Utenos rajono Daugailių, Saldutiškio, Tauragnų seniūnijų, Švenčionių rajono Svirkų bei Adučiškio seniūnijų gyventojai kreipėsi į LR Seimo narius, Vyriausybę, Energetikos ministeriją, kitas institucijas, kuomet sužinojo, jog už elektros energiją teks mokėti pilną kainą, kad jiems panaikinama lengvata, turėjusi galioti iki 2016 metų (lengvata turėjo būti mažinama palaipsniui 2012 m. – 50 proc., 2013 m. – 40 proc., 2014 m. – 30 proc., 2015 m. – 20 proc. ir 2016 m. – 10 proc.). Sausio mėnesį iš visų trijų Utenos rajono seniūnijų gavau prašymą padėti, kad tos lengvatos nebūtų panaikintos, kad Vyriausybė nesiimtų jokių veiksmų, pabloginančių šio krašto žmonių gyvenimo kokybę.

Asmeniškai rašiau Ministrui Pirmininkui A. Kubiliui (vasario 9 d.), gavau Kanclerio D. Matulionio raštą (vasario 21 d.), kad mano prašymas persiustas Energetikos ministerijai. Kovo 6 dieną Energetikos ministerija atsiuntė raštą, kuriame buvo nedviprasmiškai pasakyta, kad šis klausimas nebus sprendžiamas. Po to, kovo 16 dieną, rašiau AB LESTO Generaliniam direktoriui Arvydui Tarasevičiui su prašymu suteikti informaciją, kiek lėšų bus sutaupyta taikant nauju Vyriausybės nutarimu patvirtintus lengvatų pakeitimus. Gavau atsakymą, jog „daliai Utenos rajono ir Švenčionių rajono seniūnijų gyventojų vidutiniškai kas mėnesį būtų reikėję išleisti apytiksliai po 83 tūkst. litų kompensacijoms, todėl įvertinant padidėjusias kainas, 2012 m. galėtų susidaryti didesnė nei 1 mln. litų suma (be PVM) metams“. Nemanau, kad tai labai didelė suma valstybės mastu, palyginti su „Snoro“ banko administravimo išlaidomis ir pan.

Mane labai sudomino 2012 m. vasario 9 d. laikraštyje „Utenos diena“ Seimo nario E. Pupinio mintys straipsnyje „Klausimai dėl lengvatinio tarifo parūpo ne tik Seimo nariui“, kur gerbiamas Seimo narys savaip aiškina susidariusią situaciją ir kelia retorinį klausimą: „Tai ar gali būti, kad Utenos rajono savivaldybės vadovai laiku nepasirūpino, kad Daugailių, Tauragnų ir Saldutiškio seniūnijų gyventojams būtų palikta teisė mokėti mažesnius mokesčius už suvartojamą elektros energiją?.. Vis dėlto neseniai Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas, sunerimęs dėl susiklosčiusios situacijos ir rūpindamasis Daugailių, Tauragnų ir Saldutiškio gyventojų gyvenimo kokybe bei saugumu, kreipėsi į LR Ministrą Pirmininką Andrių Kubilių bei į LR Seimo Pirmininkę Ireną Degutienę.“

Atrodytų, kad ši problema, išskyrus Edmundą Pupinį, niekam nerūpėjo: nei savivaldybės tarybos nariams, nei rajono merui.

Deja, realybė yra visai kitokia. 2009 metais, kuomet A. Kubiliaus Vyriausybė pradėjo svarstyti klausimą dėl lengvatinių tarifų pagrįstumo Ignalinos Atominės elektrinės (IAE) regione ir iškilo pavojus, kad teikiamos mokėjimo už elektros energiją lengvatos gali būti panaikintos, įsikišo Seimas, kuris 2009 m. gegužės 12 d. priėmė Rezoliuciją – paragino Vyriausybę nesvarstyti Energetikos ministerijos parengto Vyriausybės nutarimo „Dėl LR Vyriausybės 1990 m. lapkričio 19 d. potvarkio Nr. 278p, 1994 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1255 ir 1995 m. vasario 8 d. nutarimo Nr. 208 pripažinimo netekusiais galios“ projekto ir nenaikinti Ignalinos AE regione galiojančios lengvatinio elektros energijos tarifo.

Viename iš čia minimų Vyriausybės nutarimų – 1994 m. gruodžio 15 d. Nr. 1255 – ir buvo nutarta „taikyti nuo 1995 m. sausio 1 d. Utenos rajono Daugailių, Tauragnų ir Saldutiškio apylinkių gyventojams lengvatinį elektros energijos tarifą, 50 proc. mažesnę už nustatytą Lietuvos Respublikoje“.

Už Seimo rezoliucijos priėmimą balsavo: už pasisakė 49 Seimo nariai, prieš – 17, susilaikė – 26. Rezoliucija buvo priimta socialdemokratų ir kitų opozicinių partijų frakcijų balsais. Tuo tarpu nei vienas Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seimo narys, tarp jų ir gerbiamas E. Pupinis, už rezoliucijos priėmimą nebalsavo, nors šios rezoliucijos autorius Seimo narys A. Dumbrava asmeniškai prašė jo palaikymo. Opozicinės partijos aiškiai suprato šio klausimo svarbą ir sudėtingumą. Be to, derantis ir uždarant atominę elektrinę niekas nekalbėjo apie tai, kad lengvatinis tarifas bus panaikintas.

Ir staiga, visų nuostabai, 2012 m. sausio 17 d. Daugailių, Tauragnų ir Saldutiškio seniūnijų elektroniniu paštu gavo pranešimą iš AB LESTO apie nuo šių metų sausio 1 d. naujai įsigaliojusias elektros energijos kainas šių seniūnijų gyventojams. Kainos pakeistos, remiantis LR Vyriausybės 2011 metų gegužės 18 d. nutarimu Nr. 578 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. lapkričio 19 d. potvarkio Nr. 278p ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“. Šiuo nutarimu ir buvo panaikintas iki šiol galiojęs LR Vyriausybės 1994 m. gruodžio 15 d. nutarimas Nr. 1255, kuriame buvo suteiktos elektros energijos lengvatos (su 50 proc. nuolaida) Utenos rajono Daugailių, Saldutiškio ir Tauragnų seniūnijų gyventojams. Apie tai nebuvo informuota nei rajono savivaldybė, nei tų seniūnijų gyventojai. Vyriausybė nematė reikalo. Tačiau manau, kad lengvatos panaikinimas įvykdytas galimai pažeidžiant teisės aktų nuostatas. LR Vietos savivaldos įstatymas numato, kad „Rengiami ar svarstomi su savivaldybių veikla susiję įstatymų ir kitų teisės aktų projektai aptariami su atskiriomis savivaldybėmis arba Lietuvos savivaldybių asociacija Seimo statuto ir Vyriausybės darbo reglamento, kitų valstybinio administravimo subjektų nustatyta tvarka“ (58 str. 8 d.) . Taipogi pagal LR Vyriausybės 2000 m. spalio 9 d. nutarimą Nr. 1212 „Dėl teisės aktų projektų rengimo ir derinimo su savivaldybėmis tvarkos patvirtinimo“ teisės aktai, susiję su bendraisiais savivaldybių interesais, turi būti derinami su Lietuvos savivaldybių asociacija, o jei numatomi pakeitimai liečia tik konkrečias savivaldybes, tokiu atveju jie turėtų būti derinami su tomis savivaldybėmis“. Taigi Vyriausybė, priimdama sprendimą naikinti lengvatinį tarifą elektros energijai, turėjo informuoti Utenos rajono savivaldybę. Šitai nebuvo padaryta. Todėl ir Utenos rajono savivaldybės meras A. Katinas, ir Švenčionių meras V. Vigelis bei minėtų seniūnijų gyventojai apie naujas kainas sužinojo tik šių metų sausio mėnesį.

Manau, jog sprendžiant tokius jautrius ir atsakingus klausimus būtinas visų lygių valdžios ir gyventojų dialogas, būtinos geranoriškos ir sąžiningos derybos, kompromisų radimas tarp Vyriausybės ir savivaldos institucijų. Ar kas nors iš Vyriausybės narių, ministrų, viceministrų buvo atvažiavę, šnekėjosi su merais, vietine visuomene, su seniūnais, žmonėmis, ar matė, kaip jie gyvena, prieš priimant tokį drastišką sprendimą dėl mokesčio lengvatų panaikinimo? Deja, šito nebuvo.

Todėl aš, pasinaudodama Seimo nario teise, parengiau pareiškimą „Seimo nariai ragina Vyriausybę atstatyti lengvatinį elektros energijos tarifų taikymą Utenos ir Švenčionių rajonų gyventojams“ ir jį perskaičiau š. m. kovo 20 d. Seimo plenariniame posėdyje. Šį pareiškimą palaikė ir pasirašė 27 opozicinių frakcijų Seimo nariai.

Noriu tikėti, kad Vyriausybė dar kartą grįš prie šio klausimo ir labai atsakingai įvertins lengvatinių elektros energijos tarifų Utenos ir Švenčionių rajonų seniūnijų gyventojams panaikinimo pagrįstumą ir gražins lengvatą.